

Μαθησιακές Δυσκολίες

ΕΣΤΙΑ ΠΙΕΡΙΔΩΝ ΜΟΥΣΩΝ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΛΟΓΟΥ & ΤΕΧΝΗΣ

Κ.Ε.Σ.Υ. ΠΙΕΡΙΑΣ

ΕΚΑΒΗ

9η Νοεμβρίου 2019

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

- 1870. Gall. Συμπεράσματα για τη διαφοροποιημένη λειτουργία του εγκεφάλου.
- 1920. Orton, Wernicke, Hinshelwood, και Goldstein, Strauss. Δυσκολίες παιδιών στο γραπτό λόγο, προβλήματα αντίληψης, παρορμητικότητας και διάσπασης προσοχής.
- 1930-1962. Αξιολόγηση των δυσκολιών αντίληψης και χρήση οπτικοκινητικών μέσων για βελτίωση της διδασκαλίας μαθητών με δυσκολίες αντίληψης όπως αποδιδόταν τότε ο όρος δυσκολίες μάθησης.
- 1963. Ίδρυση ένωσης για τα παιδιά με Δυσκολίες Μάθησης ACLD (Association for Children with Learning Disabilities). Εξέλιξη ταχεία αλλά με σημαντικές διαφωνίες ως προς την διδακτική παρέμβαση καθώς δεν υπήρξε κοινό θεωρητικό μοντέλο προσέγγισης του θέματος.
- 1970. Αναγνώριση ύπαρξης συγκεκριμένων νευροψυχολογικών λειτουργιών που είναι η βάση για τη νοητική ανάπτυξη και την σχολική επιτυχία και ονομάζονται λειτουργίες της μάθησης. Η διδασκαλία επικεντρώνεται στην οπτικοακουστική αντίληψη, την μνήμη και την προσοχή του μαθητή.
- 1980. Ξεκινά η προσέγγιση της στοχευμένης διδασκαλίας με εστίαση στις συγκεκριμένες δυσκολίες που έχει το κάθε παιδί ύστερα από συστηματική και ενδελεχή αξιολόγηση.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ

- Κοινός αποδεκτός όρος για τις μαθησιακές δυσκολίες σήμερα παρά το ότι όλες οι απόψεις που διατυπώθηκαν ως τώρα περιέχουν χαρακτηριστικά των μαθησιακών δυσκολιών είναι:
- Δυσχέρειες στην επεξεργασία του λόγου που αφορούν στο γραπτό ή στον προφορικό λόγο και σχετίζονται με την ανάγνωση, τη γραφή, την κατανόηση κειμένου, την πρόσληψη ομιλίας ή την έκφραση.

Δεν συνυπάρχουν με:

Νοητική υστέρηση

Αισθητηριακή βλάβη

Νευρολογική πάθηση

Συναισθηματική διαταραχή

Πολιτισμική αποστέρηση

Υποβαθμισμένη εκπαίδευση

Αθροιστική ανεπάρκεια

Ιστορική Προσέγγιση

- Στο Παρελθόν χρησιμοποιήθηκαν όροι όπως: Λεξική Τύφλωση, Αλεξία, Δυσλεξία, Δυσφασική Δυσλεξία, Δυσαναγνωσία, Δυσορθογραφία, Ακαλκουλία, Δυσαριθμησία, για να περιγράψουμε τις Μαθησιακές Δυσκολίες ή Ειδικές Δυσκολίες Μάθησης σε αντιδιαστολή του όρου Γενικές Μαθησιακές Δυσκολίες που αναφέρεται κυρίως για τις περιπτώσεις όπου υπάρχει Αντιληπτική Υστέρηση (N. K.) ή άλλοι παράγοντες που επιδρούν στην ικανότητα μάθησης.

Επιστημονική προσέγγιση

- Κατά το I.C.D. 11 του 2019 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems- Διεθνής Ταξινόμηση Νόσων και συναφών προβλημάτων) Υπάρχουν οι ακόλουθες περιπτώσεις.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

- Σημαντική και εκτεταμένη δυσκολία στις δεξιότητες της ανάγνωσης και της γραφής.
- Υπάρχουν δυσκολίες στην κατανόηση κειμένων, & στην αναγνώριση λέξεων κατά την ανάγνωση. Συχνά οι δυσκολίες στην ανάγνωση συνδέονται με δυσκολίες στην ορθογραφία που παραμένουν όταν υπάρξει βελτίωση στην αναγνωστική ικανότητα. Οι δυσκολίες αυτές μπορεί να είναι συνοδευτικές συναισθηματικών διαταραχών και προβλημάτων συμπεριφοράς.

ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

- Σημαντικές δυσκολίες στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ορθογραφίας χωρίς την προϋπαρξη διαταραχών στην ανάγνωση και χωρίς να μπορούν να δικαιολογηθούν από την ηλικία, την ύπαρξη προβλημάτων όρασης και ακατάλληλου σχολικού περιβάλλοντος.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΣΤΗΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

- Σημαντικές δυσκολίες στην αριθμητική κυρίως στην εκτέλεση των τεσσάρων βασικών αριθμητικών πράξεων που δεν αποδίδονται στη χαμηλή νοημοσύνη ή στο ακατάλληλο σχολικό περιβάλλον. Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται λιγότερο οι ανώτερες μαθηματικές δεξιότητες που απαιτούνται π.χ. στην άλγεβρα, στην τριγωνομετρία, στη γεωμετρία κ.λπ.

ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

- Δυσκολίες στην εκμάθηση της γραφής όσο και στην εκμάθηση υπολογισμού μέσω των αριθμητικών πράξεων.
- Οι δυσκολίες που παρατηρούνται στην κατηγορία αυτή αναφέρονται στην ανάγνωση, στην ορθογραφία και στην αριθμητική και δεν οφείλονται στη χαμηλή νοημοσύνη και το ακατάλληλο σχολικό περιβάλλον.

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

- Αναπτυξιακή διαταραχή της γραπτής έκφρασης.
- ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΜΗ ΟΡΙΖΟΜΕΝΗ
- Δυσκολίες στη μάθηση που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως μαθησιακά προβλήματα ή ως μαθησιακές διαταραχές

Κατά DSM IV TR/2000 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders)

- Διαταραχή της γραπτής έκφρασης
- Διαταραχή στην Αριθμητική
- Διαταραχή στην Ανάγνωση
- Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή μη Οριζόμενη
- Στο προηγούμενο DSM III υπήρχε ορισμός 12 χαρακτηριστικών για τη Δυσλεξία που απορρίφθηκε.

Συνεπώς από εδώ και πέρα λέμε Ε. Μ. Δ. είναι οι

- Δυσχέρειες στην επεξεργασία του λόγου που αφορούν στο γραπτό ή στον προφορικό λόγο και σχετίζονται με την ανάγνωση, τη γραφή, την κατανόηση κειμένου, την πρόσληψη ομιλίας ή την έκφραση ή την εκμάθηση υπολογισμού μέσω των αριθμητικών πράξεων.

Εξέλιξη

- Οφείλονται σε βλάβη ή καθυστέρηση ανάπτυξης λειτουργιών που σχετίζονται με τη βιολογική ωρίμανση του Κ.Ν.Σ.
- Διανύουν σταθερή πορεία χωρίς υφέσεις και υποτροπές (δηλωτικά ψυχικών διαταραχών)
- Η σχολική υποεπίδοση αμβλύνεται προοδευτικά με την πάροδο του χρόνου αλλά παραμένουν ηπιότερα ελλείμματα στην ενήλικη ζωή.
- Η επιστήμη ως τώρα δεν υπέδειξε τεκμηριωμένα την αιτιολογία ενώ είναι αβέβαια τα όρια και οι ακριβείς υποδιαιρέσεις των Ε.Μ.Δ.

Αιτίες - Διαπιστώσεις

- Δεν υπάρχει μία μόνο αιτία γέννησης και εμφάνισης Ε.Μ.Δ.
- Η διαταραχή στην επεξεργασία του λόγου εξαρτάται από τις επιμέρους αιτιολογίες αλλά και τη συχνότητα εμφάνισης, την ένταση και τις απαιτήσεις της κάθε γλώσσας και το φύλο.
- Κάθε περίπτωση είναι ξεχωριστή και υπάρχουν διαφορές από μαθητή σε μαθητή ως προς το γνωστικό προφίλ ή τα στοιχεία δυσκολίας και γι' αυτό απαιτείται εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα παρέμβασης.

Οργανικότητα των ΕΜΔ

- Οι έρευνες κατέληξαν στη σύνοψη δυο κατηγοριών όσον αφορά τα αίτια:
- **Πρωτογενή αίτια**
- **Η κληρονομική προδιάθεση.** Οι ΕΜΔ είναι κατά μεγάλο ποσοστό **εγγενείς.**
- Καθυστέρηση ωρίμανσης σε επιμέρους περιοχές του εγκεφάλου.
- Μη ολοκλήρωση στη δημιουργία του εγκεφαλικού φλοιού και σχηματισμός δυσπλασιών , κυρίως στο αριστερό ημισφαίριο.

Δευτερογενή αίτια ΕΜΔ

- Είναι οι **εγκεφαλικές βλάβες** που πιθανώς συμβαίνουν πριν τη γέννα , κατά τη διάρκεια της ή μετά. Σε δύσκολες εγκυμοσύνες ή πολύπλοκες γέννες μπορεί να προκύψει ελαφρά εγκεφαλική βλάβη από ανοξία (έλλειψη οξυγόνου στον εγκέφαλο) κατά τον τοκετό ή από μηχανικά τραύματα.
- Οι διαδικασίες στον εγκέφαλο κατά την εκμάθηση της ανάγνωσης είναι πολυσύνθετες και περίπλοκες , γι ' αυτό και οι ελαχιστότατες βλάβες μπορεί να έχουν σοβαρές συνέπειες. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι οι συνέπειες θα εμφανιστούν οπωσδήποτε . Μερικές φορές , κυρίως όταν γίνεται έγκαιρη διάγνωση και παρέμβαση, οι συνέπειες ελαχιστοποιούνται ή εξαφανίζονται τελείως.
- Αυτό βέβαια εξαρτάται και από το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει το παιδί, από την οικογένεια και το σχολείο .

Ας δούμε πώς είναι ...

ΔΔΑΙΔΒΣΣΕ ΤΟ ΓΗΗΡΟΓΓΡΑ! ΜΡΟΠΕΙΣ!

Σνφμύωα με μια έυρενα στο Πισήναπιμετο του Κμτρπι-
αίζ, δεν πεαίζι ρλόο με τι σριεά ενίαι τοθοπεμετενα τα
γταμάμρα σε μια λξέη, αεκρί το πώτρο και το ταελείτυο
γάμρμα να ενίαι στη στωσή θσέη. Τα υλοπιόπα μρο-
πούν να ενίαι σε τχίυεας θιέεσς και μροπετιέ να δαβαι-
άεστε τις λιεξές χρωίς πλβημόρα. Ατυό γνίταιι γαιτί ο
απρώνθονις εκέγλφοας δεν δαεβζιάι γάμρμα γάμρμα
κθάε λξέη αλλά τη λξέη σαν σνύλοο.

Ατίπτσυεο, ε; κνάε κηπιονοίηση αν το δαιαβσαεσ!!!

Χαρακτηριστικά

- Διαταραχές της οπτικής και ακουστικής αντίληψης
- Διαταραχές της ανάπτυξης του προφορικού λόγου
- Δυσκολία στην οργάνωση του χώρου και του χρόνου
- Καθυστέρηση στη γλωσσική ανάπτυξη
- Περιορισμένο λεξιλόγιο
- Ελλιπής κατανόηση της ομιλίας των άλλων
- Αδυναμία προφορικής έκφρασης
- Αδυναμία συγκέντρωσης
- Αριστεροχειρία Αμφιδεξιότητα Επιμερισμένη Πλαγίωση
- Ασύμβατη στάση ως προς τη διεύθυνση Γραφής – Ανάγνωσης

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- Δυσκολία στην αναπαραγωγή της ακουστικής μορφής που προσλαμβάνει και την ακουστική διάκριση των ήχων και της σειράς διαδοχής τους.
- Κακή οπτικοκινητική διάκριση των χαρακτηριστικών των γραφημάτων.
- Επισφαλής κατανόηση του κώδικα συμβολισμού ενός ήχου από ένα γραφικό σύμβολο.
- Δυσκολία χωρισμού των λέξεων.
- Δυσκολία στην απομνημόνευση του κατάλληλου γραφήματος.
- Δυσκολία στην κατανόηση των γραμματικών χαρακτηριστικών.

Αντικατάσταση άηχου ηχηρού φωνήματος

- Απλοποίηση συμπλέγματος {βάφτισα βάφισα}
- Αφομοίωση {παγώνω παγώγω}
- Επένθεση {κλαίω καλαίω}
- Παραποίηση φωνηέντων {πέντε πέντα}
- Αντικατάσταση γραμμάτων από άλλα γειτονικών μορφών διαφορετικά προσανατολισμένα {ε 3, ρ 9, δ 2}γειτονικής μορφής {χ γ}
- Δυσκολεύεται να τονίσει σωστά τις λέξεις.
- Διαβάζει στον αόριστο.
- Διαβάζει, αγνοώντας τα σημεία της στίξης.
- Τα γραπτά του είναι ακατάστατα και δυσανάγνωστα.
- Χάνει τα πράγματά του.
- Δεν ολοκληρώνει τις εργασίες στο σπίτι.

Αντιστροφή αρχικού φωνήεντος {αρ ρα}

- Αντιστροφές μέσα στην συλλαβή ή σε διαδοχικά σύμφωνα {τρία τίρα}
- Παράλειψη γραμμάτων ή συλλαβών
- Πρόσθεση γραμμάτων ή συλλαβών
- Σύνδεση των λέξεων {της μαμάστου}
- Δεν έχει σωστό ρυθμό
- Ζωγραφίζει αντικατοπτρικά (ανάποδα ανθρωπάκια ή σπιτάκια).
- Συγγέει έννοιες πάνω – κάτω , αρχή – τέλος, συν - πλην, ίσον, έννοιες κατεύθυνσης και χρόνου
- Δεν κατατάσσει αντικείμενα σε σύνολα και ομάδες αντικειμένων.
- Χάνεται εύκολα , δεν υπολογίζει τη διάρκεια μιας δραστηριότητας.
- Μπορεί να είναι υπερκινητικό.

Λάθη Χρήσης (Ιστορική Ορθογραφία)

- ωραίος - ορέος, κοιμάμαι - κιμάμαι
- Λάθη στη χρήση διαφορετικών γραμμάτων ενός ίδιου ήχου
ευχαριστώ- εφχαριστώ, ευαίσθητος - εβαίσθητος
- Λάθη συμφωνίας γραμματικής κλίσης
- Τα παιδιά με δυσορθογραφία μπορεί να γνωρίζουν τους γραμματικούς κανόνες αλλά δεν μπορούν να τους εφαρμόσουν.
- Αντικατάσταση λέξεων
γάτα - σκύλος
- Ομόηχες λέξεις
λίπη - λύπη – λείπει
- Προβλήματα μνήμης (δεν μπορούν να ανακαλέσουν τις αριθμητικές πράξεις γρήγορα και αυτόματα.)
- Δυσκολίες συμβολισμού (συγχέουν το “συν” (+) , με το “επι” (X) ή τις δύο τελείες της διαίρεσης με τη μια τελεία του πολλαπλασιασμού).

Παραπτωματική Συμπεριφορά

- Ένα μικρό ποσοστό παιδιών με Ε.Μ.Δ., εμφανίζει στην εφηβεία αντικοινωνική συμπεριφορά.
- Η σχολική αποτυχία οδηγεί σε χαμηλή αυτοεκτίμηση, απογοήτευση, παραίτηση και επιθετικότητα.
- Η απόρριψη που βιώνουν τα νεαρά άτομα με Ε.Μ.Δ., μπορεί να τα οδηγήσει τελικά στην περιθωριοποίηση τόσο στο σχολικό όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Συναισθηματικές Διαταραχές

- Τα παιδιά και οι έφηβοι έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, εξαιτίας των αλληπάλληλων αποτυχιών και της απόρριψης που βιώνουν καθημερινά τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.
- Έτσι, εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά άγχους και κατάθλιψης από τους συμμαθητές τους.

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητας

- Περίπου το 20% - 25% των παιδιών και εφήβων με Ε.Μ.Δ. έχουν Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής –Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ), δηλαδή συμπτώματα απροσεξίας, υπερκινητικότητας και παρορμητικότητας. Υπάρχει φυσική τάση για προοδευτική βελτίωση με υιοθέτηση αντισταθμιστικών στρατηγικών.

Διαφοροδιάγνωση

- Στα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα των Νοσοκομείων
- Στα Κ.Ε.Σ.Υ
- Στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας
- Αξιολογούνται οι σχολικές επιδόσεις
- Γίνεται το ψυχομετρικό προφίλ (WPPSI-R, WISC 3, WAIS R /3-6,7-16,)
- Εκτιμάται το αναπτυξιακό κοινωνικό ιστορικό
- Γνωμάτευση με προτάσεις και Ε.Ε.Π.

Παρέμβαση εκπ/κων στην τάξη

- Να σέβονται τις ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή και να τις αντιμετωπίζουν με διακριτικότητα.
- Να μην ασκούν κριτική, να αποδέχονται και να δείχνουν ευαισθησία στις δυσκολίες του.
- Όχι παρατηρήσεις του τύπου «προσπάθησε περισσότερο», «δεν ήσουν καλά διαβασμένος σήμερα», «δεν το περίμενα από σένα να γράψεις τόσο χαμηλά».
- Να προσπαθούν να «ερμηνεύουν» τη συμπεριφορά του (π.χ. την άρνησή του να αναγνώσει μεγαλόφωνα μέσα την τάξη).
- Να συζητούν μαζί του για τις δυσκολίες του και να επιλέγουν μαζί, τους τρόπους διδασκαλίας που τον βοηθούν.
- Να τον ενθαρρύνουν και να τον επιβραβεύουν συχνά, περισσότερο για την προσπάθειά του και όχι τόσο για το αποτέλεσμα, χωρίς να του δίνουν παραπάνω προσοχή απ' όσο χρειάζεται.

- Να αποφεύγουν την «τρομοκρατία του λάθους».
- Να βλέπουν τα λάθη του μαθητή σαν μια ευκαιρία για να κατανοήσουν καλύτερα τις δυσκολίες του, ώστε να επιλέξουν καταλληλότερη μέθοδο για να τον βοηθήσουν αποτελεσματικά.
- Να τον φέρνουν συχνά σε κατάσταση τεχνητής επιτυχίας.
- Να τον προτρέπουν να συμμετέχει σε δραστηριότητες στις οποίες τα καταφέρνει πολύ καλά.
- Να αποφεύγουν τις συγκρίσεις και να ενισχύουν το πνεύμα της συνεργασίας ανάμεσα στους μαθητές.
- Να εξηγούν στους υπόλοιπους μαθητές της τάξης, τις δυσκολίες και τις ιδιαιτερότητες του συμμαθητή τους με Ε.Μ.Δ..
- Να δημιουργούν ένα κλίμα εμπιστοσύνης, κατανόησης και υποστήριξης

Αντιμετώπιση

- Η πρώιμη διάγνωση και παρέμβαση πριν τα 8 έτη έχει μεγάλα ποσοστά επιτυχούς άρσης των συνεπειών.
- Διδάσκονται διεξοδικά όλες οι συλλαβές και οι φωνημικοί συνδυασμοί για ανάπτυξη – εγκατάσταση αρθρωτικών προτύπων και ικανότητας ανακωδικοποίησης και αποκωδικοποίησης.
- Φωνολογικές ασκήσεις σύνδεσης φωνήματος γραφήματος- εξακρίβωσης, διακρίβωσης, ανάλυσης, σύνθεσης με διάταξη φωνηεντικών αρθρωτικών ακολουθιών.
- Λειτουργία σημασιολογικού επιπέδου με ανάκληση εννοιών από οικογένειες λέξεων.
- Μορφολογική αναγνώριση και κατάταξη λέξεων στα μέρη του λόγου.
- Διδασκαλία συντακτικών δομών για τη σημασία της φράσης χωρίς εστίαση μόνο στη σημασία της λέξης.
- Σύνδεση ακουστικού και γραφημικού σχήματος των αφηρημένων λέξεων με την έννοια.
- Έμφαση στο παθητικό λεξιλόγιο με ανάπτυξη του ενεργητικού.

Δυσκολίες στην ακουστική κατανόηση

- Για να αντιμετωπιστεί η δυσκολία σχετικά με την ακουστική κατανόηση, προτείνεται κατά την εκπαιδευτική διαδικασία η χρήση σχεδιαγραμμάτων τα οποία θα μπορούν να συνδυάζονται και με εικόνες
- Η επεξήγησης του τίτλου καθώς και των λέξεων κλειδιών πριν από την διδασκαλία του μαθήματος θα βοηθούσε ως προς την βελτίωση της ακουστικής κατανόησης. Οι λέξεις κλειδιά θα μπορούσαν να συνοδεύονται από σύμβολα μικρά ώστε ταυτόχρονα να πραγματοποιείται σύνδεση έννοιας λέξης .

Δυσκολίες στον γραπτό λόγο, μαθηματικά

- Κάλυψη μαθησιακών κενών σε γραπτό, προφορικό λόγο και μαθηματικά .
- Για την βελτίωση των αναγνωστικών δεξιοτήτων προτείνεται η εξάσκηση στον συνδυασμό συμφώνων φωνήεντων για την παραγωγή μονοσύλλαβων αρχικά λέξεων, έπειτα δισύλλαβων κ.ο.κ..
- Δημιουργία πίνακα με κατηγορίες λέξεων που περιέχουν τον συνδυασμό «ευ» (αρχή-μέση λέξης) βοηθά να κατακτηθεί η ανάγνωση και η γραφή του συνδυασμού «ευ». Ο συνδυασμός «ευ» σε αρχικό στάδιο της εξάσκησης θα ήταν χρήσιμο να γράφεται με έντονα γράμματα και έπειτα κανονικά. Αντίστοιχο παράδειγμα όπως στο Ευαγγέλια μπορεί να δοθεί με το «ευ» ως «εφ» («ευ» όπως Ευτυχία).
- Εξάσκηση μέσω παιδαγωγικών παιχνιδιών που περιλαμβάνουν σχηματισμό λέξεων–προτάσεων για βελτίωση ανάγνωσης, ορθογραφίας και γραπτού λόγου.
- Η χρήση εικόνων και σχεδιαγραμμάτων βοηθά στην βελτίωση της αναγνωστικής κατανόησης. Ακόμη οπτικά ερεθίσματα, όπως πίνακες με συμβολικές αναπαραστάσεις πρόσθεσης και αφαίρεσης καθώς και εξάσκηση μέσα από κάρτες αρίθμησης ή παιδαγωγικά παιχνίδια θα βοηθούσαν ώστε να κατακτηθούν οι πράξεις της πρόσθεσης και της αφαίρεσης.
- Βελτίωση οπτικοκινητικού συντονισμού με ιχνογραφία, χαρτοκοπτική ζωγραφική.

Ορθογραφία- έκφραση

- Για βελτίωση ορθογραφίας προτείνεται η καταγραφή των λαθών του μαθητή σε συγκεκριμένο σημειωματάριο ώστε να μπορεί να ανατρέχει σε αυτό αναφορικά με την διόρθωση τους ή την ορθή επανάληψη τους. Περισσότερη εξάσκηση μπορεί να γίνεται και μέσα από παιδαγωγικά παιχνίδια (όπως παιχνίδια λέξεων).
- Για βελτίωση παραγωγής κειμένου προτείνεται αρχικά η ανάγνωση μικρών λογοτεχνικών κειμένων από τον μαθητή και η εξάσκηση στην δημιουργία προτάσεων και σταδιακά μικρής παραγράφου σύμφωνα με την καθημερινότητα και τη δημιουργική φαντασία του μαθητή .
- Για βελτίωση συμβολικής απεικόνισης αριθμών προτείνεται εξάσκηση με κάρτες αρίθμησης καθώς και πολυαισθητηριακή προσέγγιση των αριθμών και της έννοιάς τους, (παράδειγμα, κόβουμε τους αριθμούς ή κατασκευάζουμε τα αριθμητικά σύμβολα με ζυμάρι ώστε να κατανοήσει το σχήμα τους και έπειτα ζητάμε να τους συμβολίσει, να φέρει τόσα αντικείμενα όσα λέει ο αριθμός.)
- Για βελτίωση της ευχέρειας λόγου προτείνεται η ανάγνωση ομάδων απλών λέξεων – προτάσεων με σταδιακά αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας .

Κατανόηση από ανάγνωση κειμένου.

- Να μάθει να οργανώνει το διάβασμα του . Για παράδειγμα , σημειώνοντας λέξεις-κλειδιά για κάθε παράγραφο του κειμένου που διαβάζει θα τον βοηθήσουν να ανακαλεί όλο και περισσότερες πληροφορίες. Η κωδικοποίηση λέξεων και προτάσεων με χρώματα θα συντελέσουν στην καλύτερη αποθήκευση και επεξεργασία λεπτομερειών ενός κειμένου.

Τρόποι εξάσκησης

- **Να εξασκηθεί στην προπαίδεια** χρησιμοποιώντας χρώματα (π.χ. κόκκινο για τους μονούς αριθμούς, μπλε για τους ζυγούς αριθμούς). Στις μαθηματικές πράξεις χρειάζεται να μάθει να σημειώνει κάθε βήμα των πράξεων έτσι ώστε να αφομοιώσει συγκεκριμένες στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων.
- **Να εμπλουτίσει το λεξιλόγιό του.** Να διαβάζει βιβλία στο σπίτι και με τη βοήθεια των γονέων να γράφει καινούργιες λέξεις με επεξηγήσεις στο τετράδιο.
- **Να ενισχυθεί η προσοχή και συγκέντρωσή** με επιβράβευση και διαλλείματα ανάμεσα στις δραστηριότητες με παιχνίδια της αρεσκείας του.
- **Να μάθει να διαβάζει σε πιο γρήγορους ρυθμούς κείμενα στο επίπεδο της χρονολογικής της ηλικίας.** Για αρχή μπορούν να χρησιμοποιηθούν κείμενα της β και γ τάξης δημοτικού, τα οποία πρέπει να μάθει να διαβάζει σε γρήγορους ρυθμούς. Χρησιμοποιείστε χρονόμετρο βάζοντας ως στόχο συγκεκριμένο χρόνο διαβάσματος για κάθε κείμενο (π.χ. 15 λεπτά ανάγνωση). Μικρά διαλλείματα όταν κουράζεται θα βοηθήσουν στην καλύτερη απόδοση στην ανάγνωση. Η θετική ενίσχυση πριν ξεκινήσει να διαβάζει έχει πάντα καλά αποτελέσματα.

Εξέταση- Νομικό Πλαίσιο

- Σχολείο - Εκπαιδευτικός – οικογένεια
- Αποδοχή – Προσαρμογή – Υποστήριξη
- Αναπλαισίωση, Αναδιατύπωση ,Αντιμετώπιση.
- Ενδοσχολικές εξετάσεις (επιλογή γραπτών-προφορικών, συμμετέχει και στα δύο αν θέλει)
- ΦΕΚ 276, Ν 3699/08, Ν. 3966/2011, Ν. 4547/2018, ΦΕΚ 5614/2018
- Εισιτήριες εξετάσεις. Επιτροπή προφορικών εξετάσεων ΦΕΚ 55B' /25-1-2010), ΦΕΚ 199^{A'} Φεκ 2544, ΦΕΚ 262B' , Φ251/11314/B6/2012,
- Μαθητές που παρουσιάζουν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες όπως, δυσλεξία,δυσγραφία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, δυσορθογραφία, εξετάζονται προφορικά κατόπιν αίτησής τους και αν επιθυμούν να απαντήσουν και γραπτά σε κάποια ερωτήματα αυτά αξιολογούνται και γραπτά.

Συμπέρασμα

- Η έγκαιρη διάγνωση των Ε.Μ.Δ. συνδυασμένη με πρώιμη παρέμβαση από ειδικό παιδαγωγό, σπάει το φαύλο κύκλο της μαθησιακής δυσκολίας που οδηγεί σε σχολική αποτυχία, ανασφάλεια, εγκατάλειψη της προσπάθειας για μάθηση, απογοήτευση του εκπαιδευτικού, απόρριψη του μαθητή, τροφοδότηση εφηβικών προβλημάτων, διαταρακτική συμπεριφορά μεγαλύτερη απόρριψη, περισσότερες μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα.

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΓΝΩΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Το παιδί παρουσιάζει δυσκολίες
- στην αναγνώριση σχημάτων, χρωμάτων και μεγεθών.
- στην ταξινόμηση, αντιστοίχιση και σύγκριση αντικειμένων.
- στην κατανόηση της λογικής αλληλουχίας και της χρονολογικής σειράς των γεγονότων (π.χ. πριν, τώρα, μετά).
- στην απομνημόνευση οπτικών και ακουστικών ερεθισμάτων (π.χ. γράμματα, λέξεις, προτάσεις).
- στην εκτέλεση καθημερινών δραστηριοτήτων (π.χ. πλύσιμο χεριών πριν το φαγητό).
- στην οργάνωση και ολοκλήρωση μιας δραστηριότητας (π.χ. χάνει συχνά προσωπικά αντικείμενα, περνάει από το ένα παιχνίδι στο άλλο, αφήνει μια ζωγραφιά στη μέση).
- στην εκτέλεση των οδηγιών του/ της νηπιαγωγού.

ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Το παιδί δυσκολεύεται
- στην αναγνώριση και μίμηση ήχων.
- στην άρθρωση φωνημάτων ή/ και λέξεων (π.χ. «θ» αντί «σ», «ζ» αντί «δ», «λ» αντί «ρ»).
- στην ακουστική διάκριση φωνημάτων που μοιάζουν ηχητικά (π.χ «φάλασσα» αντί «θάλασσα»).
- στην αναγνώριση και ονομασία γνωστών αντικειμένων.
- στην κατανόηση της σημασίας λέξεων που ακούει συχνά.
- στην εκμάθηση νέων λέξεων.
- στο σχηματισμό και στη χρήση ολοκληρωμένων προτάσεων που έχουν νόημα.
- στην αναγνώριση πολλών γραμμάτων της αλφαβήτου.
- Το παιδί εκδηλώνει:
- παραλείψεις συμφώνων όταν εμφανίζονται σε συμπλέγματα (π.χ. «τένο» αντί «τρένο»)
- αντιστροφές φωνημάτων ή συλλαβών (π.χ. «στραβός» αντί «σταυρός»).

ΚΙΝΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Το παιδί εμφανίζει δυσκολίες αδρής κινητικότητας (πιάσιμο μπάλας, κατέβασμα σκάλας) ή λεπτής κινητικότητας (π.χ. κόψιμο με ψαλίδι, ζωγραφική εντός πλαισίου).
- στο συντονισμό χεριού-ματιού (π.χ. αντιγραφή απλών σχημάτων, κούμπωμα φερμουάρ).
- στον προσανατολισμό στο χώρο (μπροστά-πίσω, πάνω-κάτω, αριστερά-δεξιά).
- στις δραστηριότητες αυτοεξυπηρέτησης (πλύσιμο, ντύσιμο, φαγητό, τουαλέτα).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Το παιδί:
- αγχώνεται και αντιδρά όταν αποχωρίζεται τους γονείς του.
- δυσκολεύεται να προσαρμοστεί σε νέες καταστάσεις.
- αποφεύγει τις ομαδικές δραστηριότητες (παιχνίδια).
- δυσκολεύεται να δημιουργήσει και να διατηρήσει φιλίες.
- δεν εκφράζει τα συναισθήματα και τη γνώμη του.
- δεν ακολουθεί τους κανόνες λειτουργίας της τάξης και μπαίνει συχνά τιμωρία.
- εκδηλώνει συχνά επιθετικές μορφές συμπεριφοράς.
- παρουσιάζει υπερευαισθησία στην κριτική και στην αποτυχία.
- γίνεται συχνά αποδέκτης πειραγμάτων και αρνητικών σχολίων από τους συνομηλίκους του.

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Αν ένα παιδί προσχολικής ηλικίας εκδηλώνει πολλές από τις προαναφερθείσες μορφές συμπεριφοράς, τότε είναι πολύ πιθανό να εμφανίσει μαθησιακές δυσκολίες. Παιδιά με τέτοιες δυσκολίες έχει παρατηρηθεί ότι εγκαταλείπουν πιο εύκολα την προσπάθεια, αρνούνται τη συμμετοχή τους σε οποιαδήποτε μαθησιακή διαδικασία ή ομαδική δραστηριότητα, δεν πιστεύουν στον εαυτό τους, εκδηλώνουν διασπαστική συμπεριφορά και συχνά οδηγούνται σε σχολική αποτυχία. Κατά συνέπεια, τίθεται σε κίνδυνο η πορεία τους τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

ΑΡΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ Ε.Μ.Δ.

- Η ουσιώδης επικοινωνία μεταξύ γονέων και νηπιαγωγών συμβάλλει στον εντοπισμό των Ε.Μ.Δ.
- Όσο νωρίτερα πάνε σε ειδικό, τόσο πιθανότερη είναι η βελτίωση των δυνατοτήτων του νηπίου.
- Η ομάδα του Κ.Ε.Σ.Υ με την αξιολόγηση σας βοηθάει στο σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης προσαρμοσμένων στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες του κάθε νηπίου
- Με συμβουλευτική της οικογένειας το ΚΕΣΥ οδηγεί τους γονείς στην υποστήριξη του παιδιού και στη συνεργασία με το νηπιαγωγείο.
- Αν το νήπιο παρουσιάζει ελλείψεις στη σχολική ετοιμότητα για φοίτηση στην Α' τάξη του Δημοτικού, μη διστάζετε να εισηγηθείτε την επαναφοίτηση.

Σας ευχαριστώ για την υπομονή